

Anmälda brott,
uppklarade brott
och
misstänkta personer
Definitiv statistik för år 2003

brå
brottsförebyggande rådet

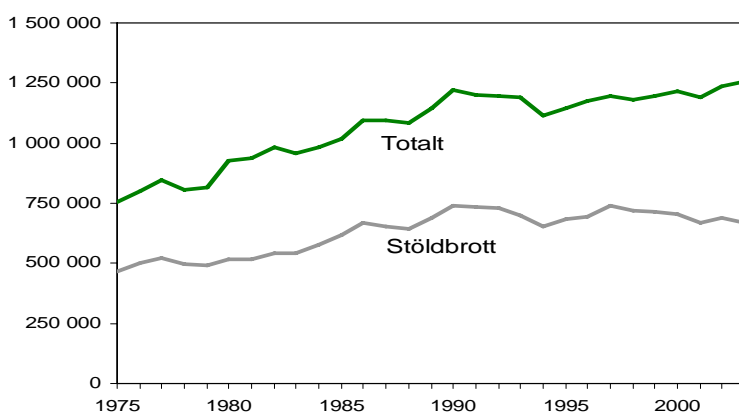
Anmälda brott, uppklarade brott och misstänkta personer

Sammanfattning av resultat

Anmälda brott

År 2003 anmäldes cirka 1 255 000 brott till polis, tull eller åklagare. Det är en ökning med 2 procent jämfört med år 2002. Från år 1975 fram till 1990-talet ökade antalet anmälda brott. Därefter karaktäriseras utvecklingen av fluktuationer kring en relativt konstant nivå. Antalet brott år 2003 är det högsta som anmälts under perioden.

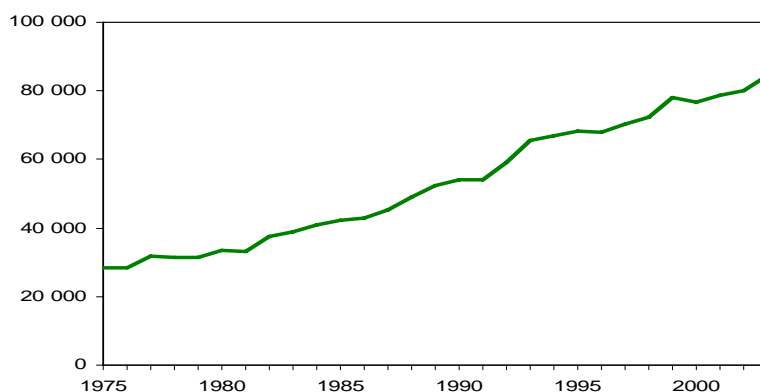
Det totala antalet anmälda brott och stöldbrott, åren 1975-2003

Under år 2003 anmäldes 669 000 stöldbrott, vilket gör stöldbrotten till den största kategorin av de anmälda brotten. Jämfört med år 2002 minskade antalet stöldbrott med 3 procent. Under år 2003 utgjorde stöldbrotten cirka 53 procent av det totala antalet anmälda brott. Tendensen som kan utläsas från den senaste 5-årsperioden är att anmälda stöldbrott minskar.

De anmälda våldsbrotten uppgick år 2003 till 69 000 brott, vilket är en ökning med 6 procent jämfört med år 2002. Våldsbrotten, som utgör 5 procent av samtliga anmälda brott, representeras här av brott mot liv och hälsa (3 kap BrB). Tendensen som kan utläsas från den senaste 10-årsperioden är att anmälda våldsbrott ökar.

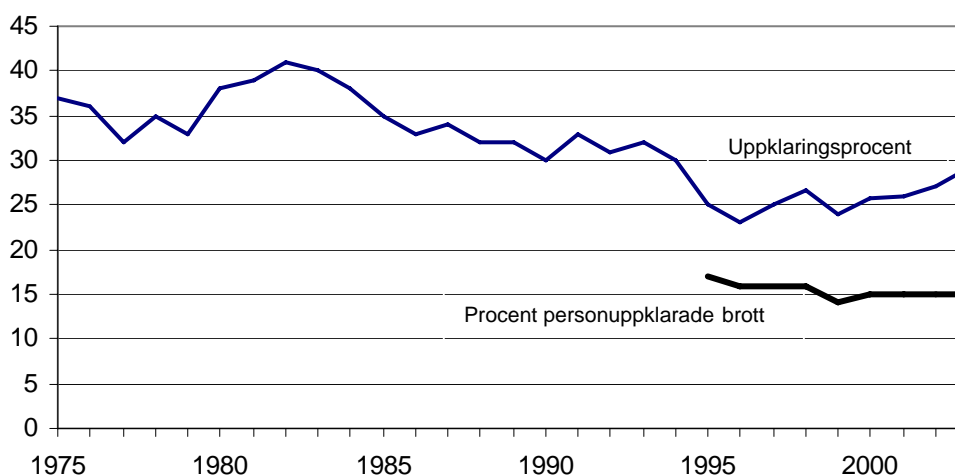
Antalet anmälda våldsbrott åren, 1975-2003

Uppklarade brott

År 2003 klarades drygt 361 000 brott upp, vilket är 30 200 eller 9 procent fler uppklarade brott än år 2002. Som tidigare nämnts var det totala antalet brott år 2003 1 255 000. De uppklarade brotten i relation till de anmälda brotten, den så kallade uppklaringsprocenten, var därmed 29 procent år 2003. Motsvarande siffra för år 2002 var 27 procent. Uppklaringsprocenten har ökat sedan mitten av 1990-talet och är nu nästan på samma nivå som under 1990-talets början. Av de uppklarade brotten år 2003 hade merparten, cirka 74 procent, anmälts under året, 22 procent under år 2002 och övriga 4 procent tidigare år.

Utvecklingen av uppklaringsprocenten, åren 1975-2003.

Antalet uppklarade brott är ett mått på polisens, tullens och åklagarens arbete med att "åtgärda och klarlägga" de brottsanmälningar som kommer in. Begreppet *uppklarat* betyder antingen att en person bundits till brottet eller att brottet har klarats upp på annat sätt. Den första betydelsen benämns här *personuppklarat* och innebär att åtal väckts, strafföreläggande utfärdats eller åtalsunderlåtelse meddelats. Den andra betydelsen benämns här *teknisk uppklaringsprocent* och innebär att utredningen av brottet av någon anledning lagts ner, till exempel för att man inte kan styrka att ett brott begåtts, den anmälda gärningen bedöms inte vara brott, den misstänkta personen är minderårig (under 15 år) eller någon annan anledning.

Av de 361 000 brott som klarades upp år 2003 var 47 procent tekniskt uppklarade (171 000 brott) och 53 procent personuppklarade (191 000 brott). Ökningen i uppklarade brott under år 2003 beror framför allt på att de tekniskt uppklarade brotten, det vill säga nedläggningar av utredningar om brott, har ökat. De tekniskt uppklarade brotten ökade med 16 procent (23 400 brott) medan personuppklarade brott ökade med 4 procent (6 800 brott).

Personuppklaringsprocenten är antalet personuppklarade brott i relation till antalet anmälda brott. År 2003 var personuppklaringsprocenten 15 procent, vilket är samma nivå som år 2002. Sedan mitten av 1990-talet har personuppklaringsprocenten legat på en tämligen konstant nivå.

Majoriteten av de personuppklarade brotten leder till åtal. Av personuppklaringsprocenten på 15 procent år 2003 står åtalsbesluten för 12 procentenheter. Utfärdade strafföreläggande står för 2 procentenheter och meddelade åtalsunderlåtelsebeslut för en procentenhet.

Det finns stora skillnader i uppklaringsprocenten mellan olika brottstyper. Till viss del beror det på att brotten är olika svåra att klara upp. För vissa brottstyper, som vissa våldsbrott, butiksstölder, rattfylleribrott och narkotikabrott, finns det redan vid anmälan en identifierad misstänkt person, vilket leder till en hög uppklaringsprocent. Nedan redovisas antal uppklarade brott och uppklaringsprocenten dels för samtliga brott, dels för några brottstyper för år 2003. Antal uppklarade brott är dessutom uppdelat på personuppklarade och tekniskt uppklarade brott.

Översikt över antal anmälda och uppklarade brott, fördelade på personuppklarade och tekniskt uppklarade brott, samt uppklaringsprocent år 2003.

Brottstyp	Anmälda brott Antal	Uppklarade brott		Uppklaringsprocent		
		Person- uppklarade	Tekniskt uppklarade	Totalt	Person- uppklarade	Totalt
Samtliga brott	1 255 371	190 702	170 607	361 309	15	29
Våldsbrott (3 k. BrB)	68 954	12 988	18 216	31 204	19	45
Sexualbrott (6 k. BrB)	10 142	1 617	2 904	4 521	16	45
Stöldbrott (8 k. BrB)	668 798	42 142	34 942	77 084	6	12
Bedrägeribrott (9 k. BrB)	65 886	7 969	30 348	38 317	12	58
Skadegörelsebrott (12 k. BrB)	151 233	5 672	9 236	14 908	4	10
Trafikbrott	76 517	55 104	9 515	64 619	72	84
Narkotikabrott	40 860	26 365	6 737	33 102	65	81

Våldsbrott

De uppklarade våldsbrotten domineras liksom anmälda brott av misshandelsbrott. År 2003 klarades 31 000 våldsbrott (3 kap. BrB) upp, vilket är en ökning med 8 procent jämfört med år 2002. Ökningen beror framför allt på att den administrativa uppklaringen ökar. Eftersom de anmälda brotten ökade lika mycket som de uppklarade brotten förändrades inte uppklaringsprocenten år 2003 utan låg kvar på 45 procent. Personuppklaringsprocenten för våldsbrott var 19 procent år 2003.

Totalt har såväl antalet uppklarade våldsbrott som uppklaringsprocenten för dessa brott minskat under 1990-talet. Uppklaringsprocenten för våldsbrott är dock relativt hög jämfört med andra brottstyper. Eftersom en relativt stor andel av det anmälda våldet sker mellan bekanta finns det oftast en identifierad misstänkt person.

År 2003 klarades 146 fullbordade mord, dråp och misshandel med dödlig utgång upp, vilket innebär att uppklaringsprocenten var 77 procent. Personuppklaringsprocenten var 33 procent. En stor del av det dödliga våldet klarades alltså upp på teknisk väg. Merparten av dessa fall var anmälda som dödligt våld men visade sig efter utredningen vara till exempel olycka eller självmord.

År 2003 klarades cirka 2 200 rån upp vilket är en ökning med 8 procent jämfört med år 2002. Ökningen beror framför allt på att den administrativa uppklaringen ökade. Ökningen av uppklarade brott medför att även uppklaringsprocenten för rån ökade från 23 till 26 procent mellan åren 2002 och 2003. Däremot låg personuppklaringsprocenten kvar på 13 procent.

År 2003 klarades drygt 1 000 våldtäkter upp. Motsvarande siffra år 2002 var cirka 790. Uppklaringen har ökat framför allt vad gäller våldtäkter mot person 15 år eller äldre.

Ökningen av uppklarade brott ledde till att även uppklaringsprocenten ökade från 36 till 40 procent mellan åren 2002 och 2003. Däremot ökade inte de personuppklarade brotten i samma takt vilket medförde att personuppklaringsprocenten låg kvar på 12 procent.

Stöld och andra tillgreppsbrott

År 2003 klarades drygt 77 100 tillgreppsbrott (8 kap. BrB) upp, vilket är en ökning med 9 procent jämfört med år 2002. Denna ökning ledde till att även uppklaringsprocenten ökade från 10 till 12 procent. Precis som för våldsbrotten beror ökningen av uppklarade stöldbrott framför allt på att den tekniska uppklaringen ökar. Även personuppklarade tillgreppsbrott ökade, dock inte i samma takt, varför personuppklaringsprocenten låg kvar på 6 procent. Personuppklaringen är generellt sett låg för tillgreppsbrott (undantaget är butiksstölder) eftersom det är sällsynt att någon har sett gärningsmannen.

De senaste 10 åren har uppklaringsprocenten för tillgreppsbrott minskat från 14 procent år 1994 till 12 procent år 2003. Även antalet uppklarade tillgreppsbrott har minskat under denna period.

År 2003 klarades drygt 1 900 bostadsinbrott upp, vilket en ökning med 25 procent. Ökningen beror på att både de tekniskt uppklarade och personuppklarade inbrotten ökar. Denna ökning ledde även till att uppklaringsprocenten och personuppklaringsprocenten ökade med två respektive en procentenhet. År 2003 var uppklaringsprocenten för inbrott 11 procent och personuppklaringsprocenten 5 procent.

År 2003 klarades drygt 5 460 biltillgrepp upp, vilket är en minskning med 4 procent jämfört med år 2002. Det var de personuppklarade biltillgreppen som minskade. Eftersom antalet anmälda biltillgrepp minskade samtidigt ledde detta till att personuppklaringsprocenten trots allt ökade från 5 till 6 procent mellan åren 2002 och 2003. Däremot ökade uppklaringsprocenten från 9 till 10 procent under samma period, eftersom de anmälda biltillgreppen minskade mer än de uppklarade brotten.

År 2003 klarades knappt 36 900 butiksstölder/snatterier upp, vilket är en ökning med 11 procent jämfört med år 2002. Eftersom de anmälda butikstölderna ökade lika mycket låg uppklaringsprocenten kvar på 62 procent, det vill säga samma nivå som år 2002. Däremot ökade de personuppklarade butikstölderna något mer varför personuppklaringen ökade med en procentenhet till 44 procent.

Bedrägeribrott

Under år 2003 klarades drygt 38 300 bedrägeribrott upp, vilket är en ökning med 69 procent jämfört med år 2002. Ökningen av uppklarade bedrägerier ledde till att uppklaringsprocenten ökade från 52 till 58 procent mellan åren 2002 och 2003. Ökningen beror framför allt på att den tekniska uppklaringen har mer än fördubblats. Under samma period minskade personuppklarade bedrägerier, vilket tillsammans med ökning av anmälningarna ledde till att personuppklaringen minskade från 19 till 12 procent.

De stora förändringarna i uppklaringen för bedrägeribrott under år 2003 sammanhänger med den kraftiga ökningen i de anmälda bedrägeribrotten som till stor del förklaras med en ökning av olika erbjudanden, som är tänkta att uppfattas som fakturor av de företag de skickas till (så kallade bluffakturor).

Skadegörelsebrott

År 2003 klarades cirka 14 900 skadegörelsebrott upp, vilket är en ökning med 16 procent jämfört med år 2002. Även för detta brott beror ökningen framför allt på att de tekniskt uppklarade brotten ökat. Detta ledde till att uppklaringsprocenten ökade från 9 till 10 procent. Däremot ökade de personuppklarade skadegörelsebrotten inte lika mycket som de anmälda brotten vilket ledde till att personuppklaringen låg kvar på 4 procent.

Rattfylleribrott

År 2003 klarades nästan 14 600 rattfylleribrott upp, vilket motsvarar en uppklaringsprocent på 95 procent. Uppklaringsprocenten för rattfylleri under påverkan av narkotika var 85 procent. Den höga uppklaringsprocenten beror på att man vid anmälningstillfället i stort sett alltid har en utpekad gärningsman. Därför är också andelen personuppklarade brott hög. År 2003 var personuppklaringsprocenten för rattfylleri 81 procent.

Narkotikabrott

Uppklaringsprocenten är även hög för narkotikabrott. Utvecklingen av narkotikabrotten styrs, liksom för rattfylleri, till stor del av polisens insatser, eftersom brotten ofta kommer till polisens kännedom genom spaningsarbete. Det gör att man i de flesta fall redan vid polisanmälan har en utpekad gärningsman.

År 2003 klarades drygt 33 100 narkotikabrott upp, vilket är en ökning med 14 procent jämfört med år 2002. Både de tekniskt uppklarade brotten och de personuppklarade ökade. Det gjorde att både uppklaringsprocenten och personuppklaringsprocenten ökade med 5 procentenheter till 81 procent respektive 65 procent.

Misstänkta personer

År 2003 registrerades cirka 98 800 personer som skäligen misstänkta för brott, vilket är en ökning med 3 procent jämfört med år 2002. De flesta misstänkta personer, knappt 66 procent, misstänktes för att ha begått ett brott under året. Drygt 30 procent misstänktes för att ha begått mellan två och tio brott. Knappt 3 procent misstänktes för att ha begått fler än tio brott under året.

Kön

Antalet misstänkta män och kvinnor ökade år 2003 med 1 procent respektive 3 procent. Antalet kvinnor i relation till folkmängden är efter en nedgång under 1990-talet uppe på samma nivå som i början av 1990-talet. Även antalet misstänkta män i relation till folkmängden minskade under 1990-talet. De senaste åren har detta antal ökat men är inte uppe i samma nivå som i början av 1990-talet.

De flesta som misstänks för brott är män. År 2003 utgjorde männen 79 procent av samtliga misstänkta personer. Kvinnorna utgjorde 19 procent, vilket de gjort under de senaste åren. Under den senaste 10-årsperioden har de ökat från 17 procent år 1994 till nuvarande 19 procent.

En kvalitetsbrist i statistiken över misstänkta för år 2003 är att för 2 200 misstänkta personer saknas uppgifter om kön på grund av att dessa personer har ett ofullständigt

personnummer. Jämfört med år 2002 är detta mer än en fördubbling. Orsaken till att en person har ofullständigt personnummer kan till exempel vara att personen vistas tillfälligt i landet. De vanligaste brottstyperna som personer med ofullständiga personnummer misstänks för, sett till antalet brott, var år 2003 stöld och snatteri, rattfylleri och olovlig körning, bedrägeri, misshandel och olaga hot.

De brottstyper som män vanligen misstänks för, sett till antalet brott, var år 2003 butiksstölder, trafikbrott (främst olovlig körning och rattfylleri), narkotikabrott, misshandel (främst mot män) samt rattfylleri. Detta mönster är stabilt över de senaste åren.

Med undantag för narkotikabrott är ungefär samma brottstyper antalsmässigt stora även när det gäller kvinnors brottslighet. De fyra vanligaste brottstyperna som kvinnor misstänktes för år 2003 var butiksstölder, narkotikabrott, trafikbrott (främst olovlig körning och rattfylleri), misshandel samt bedrägeri. Detta mönster är stabilt över de senaste åren, med undantag för att antalet kvinnor misstänkta för misshandel under år 2003 har ökat något och gått om antalet kvinnor misstänkta för bedrägeribrott.

Vanligaste brottstyper som män respektive kvinnor är misstänka för år 2003. Antal.

Män	
<i>Brottstyp</i>	<i>Antal</i>
<i>Samtliga brott</i>	78 082
Butiksstöld/snatteri	18 054
Olovlig körning	15 847
Narkotikabrott	13 107
Misshandel	10 760
Rattfylleri	10 544

Kvinnor	
<i>Brottstyp</i>	<i>Antal</i>
<i>Samtliga brott</i>	18 551
Butiksstöld/snatteri	8 628
Narkotikabrott	2 284
Olovlig körning	1 592
Misshandel	1 418
Bedrägeri	1 330

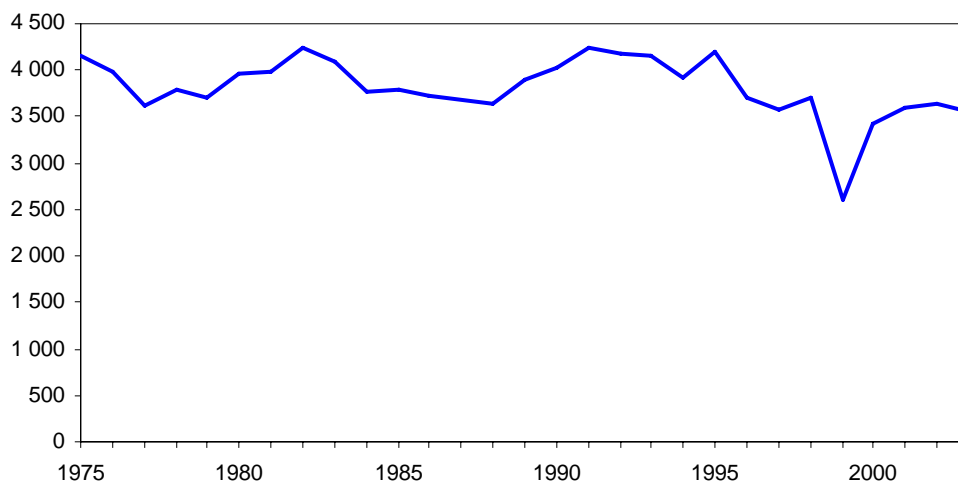
Om man i stället studerar de brott där män respektive kvinnor utgör en stor *andel* av de misstänkta personerna (oavsett om det är till antalet stora eller små brottstyper) blir bilden något annorlunda. År 2003 utgjorde männen 79 procent av samtliga misstänkta personer. Exempel på brott där andelen män var över 95 procent år 2003 var sexualbrott, stöld av motorcykel och moped, stöld av icke motordriven båt, inbrott i skola, inbrott i kiosk och rån. Till antalet är det dock totalt få personer som misstänks för dessa brott med undantag av sexualbrott och rån.

Kvinnorna utgör totalt 19 procent av samtliga misstänkta personer för brott år 2003. Exempel på brott där andelen kvinnor var hög år 2003, mellan 35-55 procent av samtliga misstänkta personer, var egenmäktighet med barn, bedrägeri mot försäkringskassan, butiksstölder (inklusive snatteri), förskingring och mened. Totalt är det dock mycket få som misstänks för dessa brott med undantag för butiksstölder.

Ålder

Den lägsta åldern för att registreras som skäligen misstänkt är straffmyndighetsåldern 15 år. Ungdomar i åldern 15-20 år utgjorde 24 procent av de misstänkta personerna år 2003. Det motsvarar 23 200 misstänkta ungdomar, vilket är en ökning med en procent, jämfört med år 2002.

Utvecklingen av antal misstänkta ungdomar (15-20 år) per 100 000 av medelfolkmängden, åren 1975-2003.

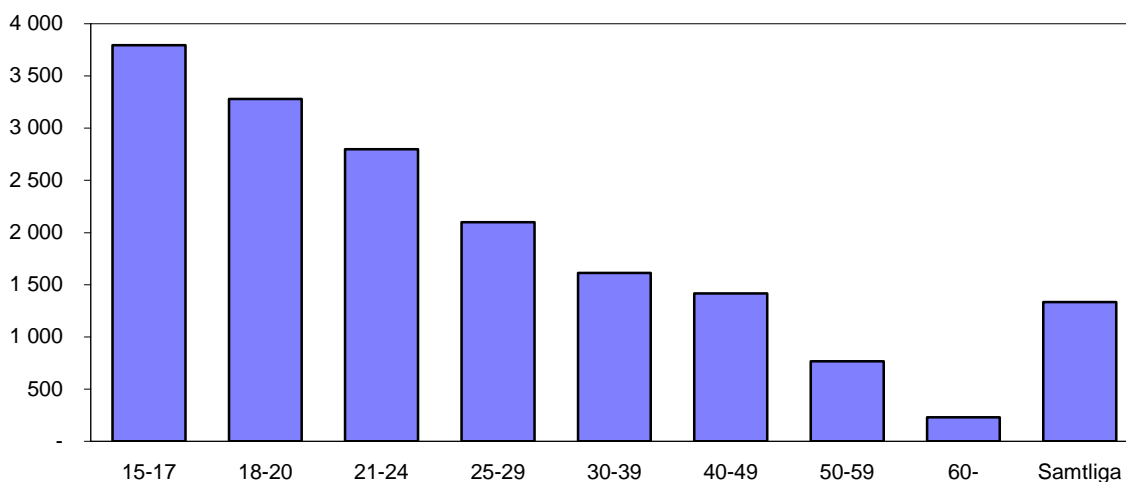

Diagramkommentar: Från och med år 2000 infördes nya datarutiner för inrapporteringen, vilket kan ha påverkat statistiken över misstänkta personer för åren 1999 och 2000. För mer information se s. 11 under *Kvalitet och jämförbarhet*.

Andelen misstänkta ungdomar (15-20 år) av samtliga misstänkta år 2003 är samma andel som uppmättes för tio år sedan, det vill säga 24 procent. Under tiden däremellan har andelen som högst legat på 27 procent. Åldersgruppen 15-17 år svarar för en högre andel (13 procent) av de misstänkta än åldersgruppen 18-20 år (11 procent).

Att de flesta misstänkta finns i åldersgruppen 15-17 framgår också då man mäter antalet misstänkta i relation till folkmängden. I åldersgruppen 17-20 år var cirka 3 800 personer per 100 000 av medelfolkmängden misstänkta för brott någon gång under år 2003. Motsvarande siffra för åldersgruppen 17-20 år var 3 300.

Antal misstänkta personer per 100 000 av medelfolkmängden i respektive åldersgrupp, år 2003.

Typiska ungdomsbrott år 2003 enligt definitionen brott som ungdomar ofta begår, var butiksstölder, olovlig körning, misshandel (främst mot män), narkotikabrott,

skadegörelse, biltillgrepp och inbrott av olika slag. Detta mönster har varit stabilt över de senaste åren.

Vanligaste brottstypen som ungdomar misstänks för år 2003. Antal.

Ungdomar 15-20 år	
<i>Brottstyp</i>	<i>Antal</i>
Butiksstöld/snatteri	6 934
Olovlig körning	3 936
Misshandel	3 769
Narkotikabrott	2 999
Skadegörelse	2 329
Tillgrepp av motorfordon	1 756

Ungdomarnas *andel* av samtliga misstänkta personer uppgick till 23 procent år 2003. Exempel på brott där andelen ungdomar i åldern 15-20 år var hög år 2003, mellan 30-51 procent, var rån (främst personrån), tillgrepp av motorfordon (främst bilar, mopeder och motorcyklar), misshandel mot barn 7-14 år, skadegörelse, inbrottsstölder och misshandel (främst mot män). När det gäller skadegörelse i form av klotter utgör ungdomar 81 procent av alla misstänkta personer.

Statistikens innehåll

Den officiella kriminalstatistiken beskriver den brottslighet som kommer till myndigheternas kännedom. Ett stort antal brott anmäls aldrig. När man använder den officiella statistiken, är det därför viktigt att kunna läsa den på rätt sätt. Statistikens tillförlitlighet och jämförbarhet över tid påverkas av många olika faktorer.

Olika statistikbegrepp

Statistiken över det totala antalet anmälda brott, upklarade brott och misstänkta personer ger en allmän beskrivning av brottslighetens omfattning, struktur, utveckling och regionala fördelning i Sverige.

I statistiken redovisas följande brott:

- Brott mot brottsbalken¹
- Brott mot trafikbrottslagen²
- Brott mot narkotikastrafflagen
- Brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar där fängelse ingår i straffskalan.

Försök, förberedelse och stämpling³ till brott redovisas som fullbordade brott. Försöksbrotten redovisas dock separat för mord och dråp, våldtäkter samt biltillgrepp.

¹ Följande brott ingår dock inte: Vållande till kroppsskada eller sjukdom i samband med trafikolycka (BrB 3 kap. 8 §), egenmäktigt förfarande genom olovligt utnyttjande av annans parkeringsplats (BrB 8 kap. 8 §) och förargelseväckande beteende (BrB 16 kap. 16 §).

² I den statistiska redovisningen över *trafikbrotten* ingår inte vårdslöshet i trafik (1 § 1 st.) och hindrande eller störande av trafik i väsentlig mån.

³ Med stämpling (enl. 23 kap. 2 § 2 st. BrB) menas antingen att en person i samråd med någon annan beslutar utföra brottet, eller att en person själv erbjuder sig eller övertalar någon annan att utföra brottet.

Brottstyp

Klassificeringen av brott sker med hjälp av brottskoder. Varje brottstyp har en specifik kod. Anvisningar för hur brotten ska kodas, *Kodning av brott*, har utfärdats av BRÅ i samråd med Rikspolisstyrelsen och Riksåklagaren. Brottstyperna/koderna bygger på gällande lagstiftning. En brottstyp är ofta kopplad till en viss paragraf eller ett visst stycke i lagen. I vissa fall är den dock mer specificerad för att ange brottsobjekt, brottsplats, offrets ålder eller kön, brottslingens tillvägagångssätt med mera.

Huvudprincipen för brottsräkning är att om flera brott av samma typ begåtts under en viss tid redovisas varje brott för sig. Ett antal avvikelser från denna huvudprincip förekommer dock. Ofredanden genom en serie telefonpåringningar räknas till exempel som *ett* brott.

Anmälda brott

De brott som redovisas har anmälts till och registrerats av polisen, tullen eller åklagare under redovisningsperioden. Brotten kan alltså ha ägt rum före redovisningsåret och behöver inte ha upptäckts under det år som redovisningen avser.

Det totala antalet anmälda brott redovisas, det vill säga även händelser som vid senare utredning visar sig inte vara brott eller där brott inte kan styrkas. Detta är särskilt betydelsefullt för vissa brott, exempelvis mord, dråp och misshandel med dödlig utgång.

Den årsvisa statistiken över anmälda brott publiceras vid två olika tillfällen dels som *preliminär* och dels som *definitiv*. Den statistik som redovisas här är definitiv. När de preliminära siffrorna publiceras finns det vissa brott som anmälts under redovisningsperioden men som inte hunnit komma med i statistiken på grund av långa rapporteringstider. För att så mycket som möjligt av dessa uppgifter ska komma med i statistiken publiceras definitiv statistik ett par månader senare. Det kan dock fortfarande finnas ett mindre antal brott eller ändringar i denna information som inte kommer med i den definitiva statistiken. Dessa enstaka uppgifter kommer aldrig att publiceras eftersom den definitiva statistiken inte uppdateras efter det att den har publicerats.

Skillnaden mellan den preliminära och den definitiva statistiken varierar mellan olika brottstyper. Totalt sett har skillnaden mellan den definitiva och preliminära statistiken under de senaste åren varit mindre än 0,5 procent. Skillnaden kan dock variera för olika brottstyper. Till exempel är skillnaden större när det gäller miljöbrott och skattebrott.

Uppklarade brott

I statistiken över uppklarade brott redovisas de anmälda brott som polisen och åklagarna klarat upp under redovisningsåret. Termen *uppklarade brott* innebär inte att någon dömts för brottet utan anger att brottet fått *ett polisiärt klarläggande*. Ett brott kan alltså redovisas som uppklarat även om den åtalade frikänns vid en rättegång.

De vanligaste besluten (uppklaringsgrunderna) som innebär att brott redovisas i statistiken som uppklarade brott, är att åtal väcks, strafföreläggande utfärdas, åtalsunderlåtelse meddelas, man kan inte styrka att ett brott begåtts, den anmälda gärningen bedöms inte vara brott eller den misstänkta personen är minderårig (under 15 år).

Strafföreläggande utfärdas av åklagare, i de flesta fall i form av böter men även villkorlig dom förekommer, enskilt eller i kombination med böter. Strafföreläggande kan utfärdas där böter ingår i straffskalan, det måste dessutom godkännas av den misstänkte. Enligt SFS 1970:60 bör åklagaren utfärda strafföreläggande i stället för att väcka åtal, om det finns förutsättningar för det.

Åtalsunderlåtelse innebär att åklagare beslutar att inte väcka åtal trots att den misstänkte bedöms vara skyldig till brottet. Den vanligaste anledningen till det är att brottet är lindrigt och att personen i stället åtalas för ett annat grövre brott, eller att personen är ung.

Personuppljade brott är den gemensamma benämningen på de brott för vilka det beslutats om åtal, utfärdats strafföreläggande eller meddelats åtalsunderlåtelse.

Tekniskt uppljade brott är de brott som uppljats på annat sätt än genom personuppljning, till exempel att man inte kan styrka att ett brott har begåtts, den anmälda gärningen bedöms inte vara brott, den misstänkta personen är minderårig eller någon annan anledning.

Uppklaringsprocent/personuppljningsprocent redovisar i procent antalet brott uppljade under ett år (kan vara anmälda under samma år eller tidigare) av antalet anmälda brott under samma år. Eftersom brotten inte alltid klaras upp samma år som de anmäls kan det under ett år klaras upp fler brott än som anmäls. Uppklaringsprocenten blir då högre än 100 procent.

De brott som klaras upp under ett år kan vara anmälda tidigare år. Drygt 30 procent av alla uppljade brott under ett år har anmälts före det aktuella redovisningsåret.

Misstänkta personer

I statistiken över personer misstänkta för brott redovisas de personer som av polis och åklagare efter avslutad utredning bedömts vara skäligen misstänkta för brott under redovisningsåret. De personer som redovisas i statistiken över misstänkta personer är, enkelt uttryckt, starkt misstänkta för brott. De har ansetts vara *skäligen misstänkta* och efter genomförd utredning har polisen eller åklagaren dessutom ansett att *brottsmisstanken kvarstår*. Ungdomar som inte är straffmyndiga (under 15 år) redovisas dock inte i statistiken över misstänkta personer.

Misstänkta personer redovisas endast en gång per brottstyp och år, även om de misstänks för flera brott av samma typ under året.

Genom att använda denna statistik får man en uppfattning av hur ”brottslingen” ser ut. Denna statistik ger dock endast en del av sanningen, eftersom långt ifrån alla brottslingar upptäcks och registreras av polisen.

Kvalitet och jämförbarhet

För att kunna jämföra brottsstatistik med andra statistikkällor behöver man veta hur statistiken byggts upp, klassificerats och definierats.

Eftersom brottsredovisningen vid en polisanmälan görs omedelbart vid registreringen, kan det hända att brottet omrubriceras i samband med senare utredning. Vad gäller till

exempel mord, dråp och misshandel med dödlig utgång har det vid jämförelser med till exempel dödsorsaksstatistiken visat sig att ungefär hälften av de polisanmälda mordena och dråpen inte borde ha klassificerats som mord eller dråp vid polisens registrering av brottet.

För att kunna tolka statistiken över anmälda brott bör man bland annat ta hänsyn till:

- *Relationen mellan anmäld och faktisk brottslighet, så kallat mörkertal.* Mörkertalet varierar mellan olika brottstyper. Narkotikabrott och rattfylleribrott påverkas till exempel av polisens insatser. Mörkertalet kan också variera över tid för vissa brottstyper, vilket bland annat beror på benägenheten att anmäla brott. Anmälningbenägenheten påverkas inte så mycket från ett år till ett annat, men den kan förändras på lång sikt. För vissa brottstyper, som sexualbrott inomhus, kan anmälningbenägenheten dock förändras kortsiktigt, som följd av en intensifierad samhällsdebatt. För stölder kan den påverkas av ändrade försäkringsbestämmelser.
- *Svårigheterna att räkna och klassificera brott.* Skillnader i tillämpning av anvisningar (kodning av brott) kan förekomma mellan olika polismyndigheter och kan variera över tid.
- *Förändringar av lagstiftningen och omläggningar av statistikrutiner.*

Från och med inrapporteringen till 2000 års statistik har *nya datarutiner* börjat användas. Nya datasystem har byggts upp inom polismyndigheterna och BRÅ har anpassat sina system efter dessa system, vilket kan ha påverkat uppgifterna i denna statistik. Bland annat befaras en underrapportering till statistiksystemet av uppgifter om misstänkta personer, som togs in via så kallade personblad. Dessa skulle slopas från och med år 2000, men det finns indikationer på att de i viss mån slopades redan i slutet av år 1999. Olika brott påverkas i olika grad. Bland annat är inte uppgifterna om anmälda trafikbrott för åren från och med 2000 jämförbara med tidigare uppgifter. För mer information om förändringar se årsboken Kriminalstatistik 2000.

Källor

Till grund för statistiken över *anmälda brott* ligger uppgifter från polis, åklagare, och tull. För huvuddelen av de anmälda brotten upprättas en brottsanmälan av polisen i samband med att ett brott kommer till polisens kännedom. Uppgifter ur brottsanmälan sänds av den lokala polismyndigheten till Rikspolisstyrelsen (RPS).

Underlaget till statistiken över *uppklarade brott* och *misstänkta personer* kommer huvudsakligen från polisen och åklagare, men även från tullen. De beslut som polisen fattar för att avsluta ett ärende registreras och skickas sedan vidare till Rikspolisstyrelsen, som vidarebefordrar uppgifterna till BRÅ. Åklagaren registrerar uppgifterna om uppklarade brott direkt i sina ärendehanteringssystem. Uppgifterna skickas därefter via Riksåklagaren till BRÅ.

Uppgifterna från de olika källorna levereras till BRÅ för granskning, bearbetning och sammanställning.

Publicering av rättsstatistik

Statistik över anmälda brott, uppklarade brott och misstänkta personer har förts från år 1950. Statistiska centralbyrån publicerade årligen statistik till och med redovisningsåret 1992.

Från och med redovisningsåret 1993 ansvarar BRÅ för den officiella statistiken inom rättsväsendet. Statistiken redovisas i följande återkommande statistiska publikationer: *Kriminalstatistik*, *Narkotikastatistik*, *Domstolsstatistik* (publiceras från och med år 2003 av Domstolsverket). Analyser av statistik finns i publikationerna: *Brottsutvecklingen* och *Prognoser för brottsutvecklingen*.

Som en hjälp för tolkningen av kriminalstatistiken har BRÅ publicerat *Konsten att läsa statistik om brott och brottslingar*.

Statistiken publiceras även på BRÅ:s webbplats: www.bra.se

April 2004